

◀ Âl-i İmrân / 7 ▶

هُوَ الَّذٖٓى اَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ اٰيَاتٌ
مُحْكَمَاتٌ هُنَّ اُمُّ الْكِتَابِ وَاُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌۜ
فَاَمَّا الَّذٖينَ فٖى قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ
مِنْهُ ابْتِغَٓاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَٓاءَ تَأْوٖيلِهٖۚ وَمَا يَعْلَمُ
تَأْوٖيلَهُٓ اِلَّا اللّٰهُۢ وَالرَّاسِخُونَ فِى الْعِلْمِ يَقُولُونَ
اٰمَنَّا بِهٖۙ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَاۚ وَمَا يَذَّكَّرُ اِلَّٓا اُو۬لُوا
الْاَلْبَابِ

Türkçe Transcript

Huve-lležî enzele ‘aleyke-lkitâbe minhu âyâtun mu*h*kemâtun hunne ummu-lkitâbi veuḣaru muteşâbihât*(un)*[s] feemmâ-lležîne fî **k**ulûbihim zeyġun feyettebi’ûne mâ teşâbehe minhu-btiġâe-lfitneti vebtiġâe te/vîlih*(i)*[k] vemâ ya’lemu te/vîlehu illa(A)llâh*(u)*[k] ve-

rrâsihûne fî-l'ilmi ye**k**ûlûne âmennâ bihi kullun min 'indi rabbinâ(k) vemâ yeżżekkeru illâ ulû-l-elbâb*(i)*

Abdulbaki Gölpınarlı Meali
Öyle bir Tanrı'dır ki sana kitap indirdi. Onun bir kısmı, manasıapaçık ayetlerdir ve bunlar, kitabın temelidir. Diğer kısmıysa çeşitli manalara benzerlik gösterir ayetlerdir. Yüreklerinde eğrilik olanlar, fitne çıkarmak ve onları tevil etmek için manaları açık olmayan ayetlere uyarlar. Halbuki onların tevilini ancak Allah bilir. Bilgide şüpheleri olmayacak kadar kuvvetli olanlarsa derler ki: Biz inandık ona, hepsi de Rabbimizdendir; bunu aklı tam olanlardan başkaları düşünemez.

Muhkem, mânası apaçık demektir. Müteşabih, çeşitli mânalara gelen anlamınadır.

Abdullah-Ahmet Akgül Meali
Sana Kitabı-Kur'an'ı indiren O'dur. Ondan *(Kur'an'dan)* **bir bölümü kitabın anası** *(temeli ve esası)* **sayılan muhkem ayetler** *(açık ve kesin emirler)***dir. Diğer bir kısmı da müteşabihtir.** *(Benzer manalara ve çeşitli yorumlara müsaittir.)* **Kalplerinde şüphe ve eğrilik olanlar, fitne çıkarmak ve** *(keyfi)* **te'villerde bulunmak üzere** *(açık ve kesin emirleri bırakıp manası kapalı olan)* **müteşabih ayetlerin peşine düşmektedirler. Halbuki bunların gerçek te'vilini ancak Allah bilir... İlimde derinleşenler** *(râsihûn)* **ise: "Biz ona inandık, tümü Rabbimizin katındandır" derler.** *(Ve müteşabih -kapalı- ayetlere ise; Kur'an'ın sarih hükümlerine ve Resulüllah'ın sahih hadislerine uygun yorumlar getirirler.)* **Zaten temiz akıl sahiplerinden başkası öğüt alıp-düşünmez.**

Abdullah Parlıyan Meali
Kitabı sana indiren O'dur. O'nun bazı ayetleri muhkem yani manası apaçık ayetlerdir ki, bunlar kitabın esası ve anasıdır. Diğerleri benzeşen yani müteşabihtirler. Kalpleri gerçeklerden sapmaya meyilli olanlar, sırf kafaları karıştıracak şeyler bulmak için ve ona keyfî anlamlar yüklemek amacıyla kitabın müteşabih

denilen kısmına uyarlar. Oysa Allah'tan başka kimse onun kesin yorumunu bilemez. Bu yüzden, bilgide derinleşenler şöyle derler: “Biz ona inanırız, onun tamamı Rabbimizdendir. Derin kavrayış sahipleri dışında kimse bundan ders almasa da.”

Ahmet Tekin Meali

O, kitabı, Kur'an'ı sana sorumluluklarını tevdi etmek üzere indirendir. Onun, Kur'an'ın bir kısım âyetleri muhkemdir. Bunlar Kur'an'ın, bütün kutsal kitapların esasıdır, levh-i mahfuzda yazılı temel kurallardır. Diğerleri de insanlığın devamlı çoğalan meselelerine çözüm getirmeye müsait, birden fazla mânaya açık, müteşabih âyetlerdir. Akılları, kalpleri sapmaya meyilli, kötü niyetli olanlar, sırf fitne çıkarmak, ortalık bulandırmak, kelimelere keyfî anlamlar yükleyerek te'vil yapıp kafa karıştırmak arzusunda oldukları için, müteşabih âyetlerin peşine takılırlar. Halbuki onun te'vilini ancak Allah ve ilimde yüksek pâye elde eden âdil, objektif düşünen ilim adamları bilir. Onlar: “- Kur'an'a inandık, muhkem de, müteşabih de hepsi Rabbimiz tarafından indirilmiştir” derler. Bu inceliği ancak akıl ve vicdan sahipleri düşünüp anlar.

bk. Kur-ân-ı Kerim 3/64; 5/48; 13/39; 26/196; 35/31; 42/13; 43/4; 46/9; 85/22; 98/5. Bu âyetten Kur'an'ın bir kısmının muhkem, çoğunun müteşâbih olduğu anlaşılmaktadır. ”Müteşâbih âyetlerin te'vilini Allah'tan başkası bilmez” şeklinde bu âyeti anlamak, Kur'an'ın indiriliş maksadına aykırıdır. Müteşâbih âyetlerin çokluğu ümmete rahmettir.

Ahmet Varol Meali

Sana Kitab'ı indiren O'dur. Ondaki bir kısım ayetler Kitab'ın temelini oluşturan kesin anlamlı ayetlerdir. Diğerleri ise müteşabih (birden fazla anlama gelebilen) ayetlerdir. Kalplerinde bir eğrilik bulunanlar, bozgunculuk yapmak ve kendilerine göre yorumlamak amacıyla müteşabih olan ayetlerin üzerine düşerler. Onların yorumunu (tam ve doğru olarak) Allah'tan başka kimse bilemez. İlimde derinleşmiş olanlar ise "Bunlara iman ettik. Hepsi Rabbimizin katındandır" derler. Şu var ki, akıl sahiplerinin dışındakiler bunlardan ibret almazlar.

Ali Bulaç Meali
Sana Kitabı indiren O'dur. O'ndan, Kitabın anası (temeli) olan bir kısım ayetler muhkem'dir; diğerleri ise müteşabihtir. Kalplerinde bir kayma olanlar, fitne çıkarmak ve olmadık yorumlarını yapmak için ondan müteşabih olanına uyarlar. Oysa onun tevilini Allah'tan başkası bilmez. İlimde derinleşenler ise: 'Biz ona inandık, tümü Rabbimizin katındandır' derler. Temiz akıl sahiplerinden başkası öğüt alıp-düşünmez.

Ali Fikri Yavuz Meali
Sana Kur'anı indiren O'dur. Bunun bir kısım âyetleri açık ve kesindir. Bunlar Kur'ân'ın esasıdır. Diğer bir kısım âyetler de vardır ki, (onların mânası sizce anlaşılmaz) müteşâbihtirler. (1) İşte, kalblerinde şüphe bulunanlar, fitne aramak ve te'viline gitmek için Kur'ân'ın müteşâbih âyetlerine uyarlar. Halbuki, o müteşabihin te'vilini yalnız Allah bilir. İlimde kökleşmiş ve metin olmuş kimseler ise: “- Biz ona (manâsı anlaşılmıyan müteşabihe) inandık; açık ve kapalı bütün âyetler Rabbimiz tarafındandır”, derler. Bunları ancak akılları tam olanlar iyice düşünür.

(1) Müteşâbih: Kasd olunan mânayı bilmek, mümkün olmayan Kur\ân-ı Kerimdeki âyetlere denir. Müteşabih iki nevidir: Lâfzı müteşâbih olan âyet ki, bundan hiç bir mâna anaşılmaz. Sûrelerin evvelinde bulunan Sâd Tâ-hâ gibi (Mukattaa) harfler. Anlamı müteşâbih olan âyet ki, zâhiri mânasını kasdetmek muhâldır. Allah\ın eli, onların elleri üstündedir. Bû âyet-i kerimeye böyle mâna vermek muhâldır. Çünkü, Allah\ın eli olamaz. Ancak, el ya kudret ile tevil edilir, ya da Allah tarafından murad edilen mânaya inanç beslenir.

Bahaeddin Sağlam Meali
(Bir hikmete binaen insanlara belli bir serbestiyet ve vehmi bir ortaklık rengini vermiş. O insanları geliştirmek için onları imtihana tabi tutmuştur, peygamber ve kitaplarla onları deniyor:) O’dur, Sana kitabı indiren. O kitabın bir kısım ayetleri muhkemdir (tartışma gerektirmez.) Onlar Kitab’ın ana kısımlarıdır. Diğerleri müteşabih(eş manalı)dirler. (İmtihan gereği) kalbinde kaypaklık olanlar, saptırmak ve fitne çıkarmak için, müteşabih kısmına uyarlar. Hâlbuki onun gerçek manasını ancak Allah ve ilimde kök salmış âlimler bilirler. O âlimler: “Bunlar, hepsi Rabbimizin

katındandır (gaybi haberlerdir.) Biz onların tümüne inandık." derler. Fakat ancak öz sahipleri böyle anlarlar.

Bayraktar Bayraklı Meali

Sana kitabı indiren O'dur. Onun bazı âyetleri muhkem/anlamları tam bilinen olduğundan kitabın esasını teşkil ederler; diğerleri de müteşâbihtir/araştırılarak manaları bilinecek olan tabiat kanunlarıdır. Kalplerinde eğrilik olanlar, fitne çıkarmak ve onu açıklamak için ondaki müteşâbih âyetlerin peşine düşerler. Halbuki onun açıklamasını ancak Allah ve "ona inandık, hepsi Rabbimiz tarafındandır" diyen ilimde yüksek payeye erişenler bilir. Ancak akıl sahipleri düşünüp anlar.[50]

[50] Muhkem ve müteşâbih kavramları hakkında geniş bilgi için bk. Bayraklı, KUR'ÂN TEFSÎRİ, III, 486-492.

Besim Atalay Meali (1965)

Sana kitap indiren odur, o kitapta muhkem olan âyetler var, bunlar kitabın temelleridir, bundan başka benzeşenler dahi var, yüreklerinde eğrilik bulunanlar, fitne yapmak, onu te'vil etmek dileğiyle, benzeşene uyarlar, onun te'vilini yalnız Allah bilir; bilginin derinine dalanlar derler ki: «Biz ona inanmışız, hepsi de Tanrımızın katından», bundan ancak akıllılar, öğüt alır

---

Cemal Külünkoğlu Meali

Sana Kitabı indiren O'dur. O'nun bazı âyetlerinin hükmü kesin ve nettir ki bunlar, kitabın anasıdır. Diğer bir kısmı da müteşâbih âyetlerdir (ki onlar da benzer anlamlara ve yoruma açıktır). Kalpleri hakikatten sapmaya meyilli olanlar, fitne çıkarmak ve (kendi isteklerine göre olmadık) yorumlar yapmak için müteşâbih âyetlerin ardına düşerler. Oysa onun kesin anlamını Allah'tan başkası bilmez. Bu yüzden ilimde derinleşenler: "Biz ona inandık, tümü Rabbimizin katındandır" derler. Derin kavrayış sahipleri dışında kimse bundan öğüt alıp düşünmez.

Tefsir usulünde, hükmü kesin ve net olan, bozulmaya karşı korunmuş ve yoruma muhtaç olmayan âyetlere muhkemât (Hûd 11/ 1, Hac 22/ 52, Muhammed 47/20); yorum getirilebilen, doğruluk, güzellik söylem biçimi bakımından birbirleriyle benzeşen âyetlere de müteşâbihat

denilmiştir (Zümer 39/23)
Kat'i farzları ve ahkâmı (helal, haram, namaz, oruç, zekât, hac, infak, içki, kumar, zina, faiz vb.) beyan eden yani konusu iman ve amel olan âyetler muhkem; yoruma muhtaç olan, lafzın maksat ve muradına dair zımnilik bulunan ve doğrudan birçok kelime ile anlatılma yerine istiâre yoluyla işaret edilen anlamı yansıtan yani konusu iman olmakla beraber amel istemeyen âyetler de müteşâbih vasfına haizdirler. 29 sûrede bulunan ve 19 sûrede birer âyet olarak gelen Hurûf-ı mukattaalar, Hz. Meryem'e ruhun üfürülmesi, Adem'in topraktan yaratılması, Musa'nın asası ile denizin yarılması, Fil hadisesi, 19 sayısı gibi âyetler bu âyetlerden sayılabilir. Ayrıca 15/22. ve 6/125. âyetlerinde de görüleceği üzere müteşâbihin kaynağındaki gerçek anlamın zamana yayılmış olabileceği de bahis konusudur.
Kur'an'ın asıl nüzul sebebi, insan hayatının Allah'ın istediği şekilde tanzim edilmesidir. Bu da ancak muhkem ayetleri hayata geçirmekle mümkün olur. Ancak muhkem ayetlerin pratik hayatta karşılık bulması için müteşabih ayetlerle imanın güçlendirilmesi gerekmektedir.

Cemil Said (1924)
7, 8.- Bu kitâbı sana inzâl iden odur. Ânın âyâtının ba'zısı esâs kitâb ve âyât-ı muhkemât ve diğerleri müteşâbihâtdır.[1] Kalbleri râh-ı müstakîmden inhirâf idenler fitne veyâ te'vîl arzusıyla müteşâbihâtı ta'kîb idiyorlar lâkin ânın tefsirini Allâh'dan başka kimse bilmez. 'İlm-i metîn sâhibleri "Bu kitâba îmân ideriz ve münderecâtı kâmilen dinimizden geliyor" dirler. Filhakika ancak ashâb-ı 'akıl ve iz'ân tefekkür idebilürler ve "Yâ rabbi sen bizi bir kere tarîk-i hidâyete sevk itdikden sonra kalblerimizin inhirâfına müsâ'ade itme, bizden rahmetini diriğ iyleme. İhsanını âdilâne tevzî' idersin.

[1] Ya'ni manaları îzâha muhtâcdır.

Diyanet İşleri Meali (Eski)
Sana Kitap'ı indiren O'dur. Onda Kitap'ın temeli olan kesin anlamlı ayetler vardır, diğerleri de çeşitli anlamlıdırlar. Kalblerinde eğrilik olan kimseler, fitne çıkarmak, kendilerine göre yorumlamak için onların çeşitli anlamlı olanlarına uyarlar. Oysa onların yorumunu ancak Allah bilir. İlimde derinleşmiş olanlar: "Ona inandık, hepsi Rabbimiz'in katındandır" derler. Bunu ancak akıl sahipleri düşünür;

Diyanet İşleri Meali (Yeni)
O, sana Kitab'ı indirendir. Onun (Kur'an'ın) bazı âyetleri muhkemdir, onlar kitabın anasıdır. Diğerleri de müteşabihtir.[84] Kalplerinde bir eğrilik olanlar, fitne çıkarmak ve onun olmadık yorumlarını yapmak için müteşabih âyetlerinin ardına düşerler. Oysa onun gerçek manasını ancak Allah bilir. İlimde derinleşmiş olanlar, "Ona inandık, hepsi Rabbimiz katındandır" derler. (Bu inceliği) ancak akıl sahipleri düşünüp anlar.

Müteşabih âyetler, manasını ve hakikatini sadece Allah'ın bildiği âyetlerdir. Bunların insan zihni tarafından tümüyle kavranmasına imkân yoktur. Allah'ın sıfatları, kıyametin ahvali, cennet, cehennem gibi hususlarla ilgili âyetler ile, sûrelerin başında yer alan "hurûf-u mukatta'a" bunlardandır. İnsan ne kadar çabalarsa çabalasın, bu âyetleri bütün yönleriyle anlaması mümkün değildir. Müteşabih âyetler dışındaki âyetler de muhkem âyetlerdir.

Diyanet Vakfı Meali
Sana Kitab'ı indiren O'dur. Onun (Kur'an'ın) bazı âyetleri muhkemdir ki, bunlar Kitab'ın esasıdır. Diğerleri de müteşâbihtir. Kalplerinde eğrilik olanlar, fitne çıkarmak ve onu tevil etmek için ondaki müteşâbih âyetlerin peşine düşerler. Halbuki Onun tevilini ancak Allah bilir. İlimde yüksek pâyeye erişenler ise: Ona inandık; hepsi Rabbimiz tarafındandır, derler. (Bu inceliği) ancak aklıselim sahipleri düşünüp anlar.

Bazıları «ve'r-râsihûne» kelimesinin başındaki «vav» harfini bağlaç kabul etmişlerdir ki, bu takdirde mana şöyle olmaktadır: «Halbuki onun tevilini ancak Allah ve ilimde yüksek pâyeye erişenler bilir.» Bu anlayışa göre Kur'an'daki müteşâbih âyetlerin manaları, zaman içinde ilmin gelişmesi ile çözülecektir.
Muhkem ve müteşâbih, birer terim olup, «muhkem âyet», manası açık seçik anlaşılan ve tereddüde yol açmayan âyet demektir. «Müteşâbih» ise, muhkemin zıddıdır ve manası tam olarak anlaşılması mümkün görülmeyen âyeti ifade eder.

Edip Yüksel Meali
O ki sana bu kitabı indirdi. Onun bazı ayetleri kesin anlamlıdır (muhkem), ki bunlar kitabın özüdür. Diğerleri de benzer anlamlıdır (müteşabih). Kalplerinde hastalık bulunanlar, insanları

şaşırtmak ve farklı anlam vermek için benzer anlamlı olanlarının ardına düşerler. Onların gerçek anlamını ise kimse bilmez, ancak istisnadır ALLAH ve derin bilgiye sahip olanlar "Ona inandık, hepsi Rabbimiz katındandır," derler. Akıl ve anlayış sahiplerinden başkası öğüt almaz.

Müteşabih, "birbirine benzer" demektir (bak 2:118; 2:70; 4:157; 6:99; 6:141; 2:25). Müteşabih (mecazi veya benzer anlamlı) ayetlerden sözeden bu ayetin kendisinin de müteşabih olması ilginçtir. Müteşabihlere örnek olarak 2:106; 16:44; 17:46; 23:14; 41:44; 56:79 ayetlerine bakınız. Bu konudaki bir tartişmayı çevirinin sonundaki Notlar bölümünde bulabilirsiniz. Bak 39:23.

Elmalılı Hamdi Yazır Meali
Sana bu kitabı indiren O'dur. Bunun âyetlerinden bir kısmı muhkemdir ki, bu âyetler, kitabın anası (aslı) demektir. Diğer bir kısmı da müteşabih âyetlerdir. Kalblerinde kaypaklık olanlar, sırf fitne çıkarmak için, bir de kendi keyflerine göre te'vil yapmak için onun müteşabih olanlarının peşine düşerler. Halbuki onun te'vilini Allah'dan başka kimse bilmez. İlimde uzman olanlar, "Biz buna inandık, hepsi Rabbimiz katındandır." derler. Üstün akıllılardan başkası da derin düşünmez.

Elmalılı Meali (Orijinal)
Odur indiren sana bu muazzam kitabı: bunun bir kısım âyatı vardır muhkemat: onlar «ümmülkitab» ana kitab, diğer bir takımları da müteşabihattır, amma kalblerinde bir yamıklık bulunanlar sade onun müteşabih olanlarının ardına düşerler: fitne aramak, te'vilini aramak için, halbuki onun te'vilini ancak Allah bilir, ilimde rüsuhu olanlar da derler ki: amenna hepsi rabbımızdan, maamafih özü temiz olanlardan başkası düşünemez

---

Erhan Aktaş Meali
Bu Kitap'ı sana indiren O'dur. O'nun bir kısım âyetleri muhkemdir[1] ki bunlar Kitap'ın anasıdır. Diğer ayetler de muteşâbihtir.[2] Böyleyken kalbinde eğrilik bulunanlar, fitne çıkarmak ve kendi anlayışlarına uydurmak için muteşâbih ayetlere yönelirler. Oysa onun te'vilini[3] ancak Allah bilir. İlimde derinleşmiş olanlar:[4] “Biz O'na iman ettik, bütün ayetler

Rabb'imizdendir." derler. Bunu ancak selim akıl5 sahibi olanlar düşünüp öğüt alır.

1- Hüküm içeren, kesin, açık, anlaşılan ve yalın anlamlı olan. 2- Benzeşen, benzer, eş anlamlı, birden çok anlamlı, yoruma açık anlamlı, benzetmelerle anlamları açık ve anlaşılır olan. 3- Hakikatini. 4- Gerçeği idrak etmiş olanlar. Gerçeğin vahiy olduğuna inananlar. Kur\an\da yer alan ilim ve âlim sözcükleri; Allah\ın, nasıl bir Allah olduğunu idrak etmek; kesin, doğru ve gerçek bilgi kaynağının vahiy olduğuna inanmak, tevhidi bilince sahip olmak; gerçeği görmenin, bilmenin ve kavramanın ayırdında ve bilincinde olmak demektir. Bu nedenle, Kur\an\da yer aldığı şekliyle âlim sözcüğüne "bilgin", ilim sözcüğüne de "bilgi" anlamı vermek kesinlikle doğru değildir. 5- Sağlıklı düşünen, sağduyulu.

Hasan Basri Çantay Meali
(Habîbim) sana Kitabı indiren odur. Ondan bir kısım âyetler muhkemdir ki bunlar Kitabın anası (temeli) dir. Diğer bir kısmı da müteşâbihlerdir. İşte kalblerinde eğrilik bulunanlar sırf fitne aramak (ötekini berikini sapdırmak) ve (kendi arzularına göre) onun te'vîline yeltenmek için onun müteşâbih olanına tâbi olurlar. Halbuki onun te'vilini Allahdan başkası bilmez, ilimde yüksek payeye erenler ise: Biz Ona inandık. Hepsi Rabbimiz katındandır» derler. (Bunları) salim akıllardan başkası iyice düşünmez.

Hayrat Neşriyat Meali
Sana Kitâb'ı (Kur'ân'ı) indiren O'dur; onun bir kısmı muhkem âyetlerdir ki onlar kitâbın anası (esâsı)dır, diğerleri ise müteşâbih (âyetler)dir.(2) Ama kalblerinde bir eğrilik bulunanlar, fitne çıkarmak ve onun te'vîlini aramak için hemen ondan müteşâbih olanının peşine düşerler. Hâlbuki onun te'vîlini ancak Allah bilir. İlimde râsih (derinleşmiş) olanlar da.(Onlar:) "(Biz) ona inandık, hepsi Rabbimiz tarafındandır!" derler (ve o gizli hakikati izhâr ederler). Ve (ondan, selîm) akıl sâhiblerinden başkası ibret almaz.

(2)Muhkem âyetler, ma'nâsı açık olanlar; müteşâbihler ise, îzâhı ve te'vîli gerekenlerdir. (Nesefi, c. 1, 222)
"Evet, Kur'ân-ı Kerîm, umûmî bir muallim ve bir mürşiddir (doğru yolu gösterir). (...) Nev'-i beşerin ekserîsi avamdır (halk tabakasıdır). Mürşidin nazarında ekall (azınlıkta olanlar) eksere (çoğunlukta olanlara) tâbi'dir. Yani umûmî irşâdını ekallin hatırı için tahsîs edemez (husûsîleştiremez). Maahâzâ (bununla berâber), avâma yapılan

konuşmalardan havas (üst tabaka) hisselerini alırlar. Aksi hâlde, avam yüksek konuşmaları anlamaktan mahrum kalır. Ve kezâ (bunun gibi) avâm-ı nâs (insanların avam tabakası), ülfet ettikleri(alıştıkları) üslûblardan ve ifâdelerin çeşitlerinden ve dâimâ hayâllerinde bulunan elfâz (sözler), meânî(ma'nâlar) ve ibârelerden fikirlerini ayıramadıklarından, çıplak hakīkatleri ve akliyâtı fehmedemezler(anlayamazlar). Ancak o yüksek hakāikın (hakīkatlerin), onların ülfet ettikleri ifâdeler ile anlatılması lâzımdır. Fakat Kur'ân'ın böyle ifâdelerinin hakīkat olduğunu i'tikād etmemelidirler (düşünmemelidirler) ki, cismiyet ve cihetiyet (Allah'a cisim ve yön isnâdı) gibi muhâl (imkânsız) şeylere zâhib olmasınlar (kapılmasınlar). (...) Bunun için, müteşâbihât denilen Kur'ân-ı Kerîm'in üslûbları hem hakīkatlere geçmek için, hem en derin incelikleri göstermek için, avâm-ı nâsın gözlerine birer dürbün, birer gözlüktürler." (İşârâtü'l-İ'câz, 167)

İlyas Yorulmaz Meali

Sana indirdiği Kitabın içinde açık anlaşılır (muhkem) ayetler, kitabın genelini teşkil ederler. Kitabın diğer az olan bir kısmı da, müteşabih (teşbih, mecaz, deyim ve atasözleri gibi anlatımlar) ayetlerdir. Kalplerinde eğrilik olanlar, fitne çıkarmak ve müteşabih ayetleri istedikleri gibi yorumlamak için, Kur'an içindeki müteşabih ayetleri kullanırlar. Müteşabih ayetlerin tevilini Allah ve ilimde kendini geliştirmiş (Arap dilinde uzmanlaşmış ve dilin özelliklerini bilen) âlimler bilir ve "O'na iman ettik, ayetlerin hepsi Rabbimiz katındandır" derler. Ancak akıl sahipleri böyle düşünürler.

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu

Sana Kitap'ı bildiren de Odur. O Kitap'ın bir kısmı açık ayetlerdir. Bunlar Kitap'ın temelidir. Öbürleri ise kapalı ayetleridir. İşte yüreklerinde yamukluk olan kimseler kapalı ayetlere bel bağlarlar. Bu da başkalarını yoldan çıkarmak, o ayetleri kendilerine göre yorumlamak istemelerindendir. Oysa ki o kapalı ayetlerin yorumlanmasını Allah'tan başka kimse bilmez. Bilimce ergin olanlar ise şöyle derler: « Biz bu Kitap'a inanıyoruz. Hepsi de Allah'tan gelmedir.» Allah'ın buyruğuyla öğütlenenler yalnız sağ düşünenlerdir.

İsmail Hakkı İzmirli

Sana Kitabı inzâl eden O/dur. Onun bir kısmı muhkem âyetlerdir ki bunlar Kitabın aslıdır, diğer kısmı ise müteşabih âyetlerdir [4]. Kalplerinde! İğrilik bulunan kimseler ise fitne kastiyle tevile saparak Kitabın o müteşabih âyetlerine tâbi olurlar. Müteşabihatın tevilini Allah/tan başka bir kimse bilmez; ilimde rüsuh sahibi olanlar «biz O/na inandık, hepsi de Rabbimiz canibindendir» derler [5]; Bunları yalnız tam akıllılar yâdederler [6].

[4] Mânâsı vazıh olup kendisinde müşkilât ve tereddüt bulunmayan muhkem, aksi müteşabihtir.
[5] Yahut müteşabihatın te'vilini Allah, bir de ilimde rüsuh sahibi olanlar bilirler. Bunlar «biz...» derler.
[6] Yahut bunlardan yalnız tam akıllılar nasihat kabul ederler.

Kadri Çelik Meali

Sana kitabı indiren O'dur. Ondan bazısı kitabın temeli olan muhkem ayetlerdir, diğerleri de müteşabihlerdir. Kalplerinde eğrilik olan kimseler, fitne çıkarmak ve tevil etmek için müteşabih olanlarına uyarlar. Oysa onların tevilini ancak Allah bilir. İlimde derince kökleşmiş olanlar ise, “Ona inandık, (muhkem ve müteşabih) hepsi Rabbimizin katındandır” derler. Bunu ancak akıl sahipleri düşünebilir.

(İbn-i Hacer Askalani’nin rivayetine göre Hz. Resul (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Ben Kur’an’ın inişi hakkında nasıl savaştıysam, Ali’de Kur’an’ın tevili hakkında savaşacaktır.”)

Mahmut Kısa Meali

Sana bumuhteşem **Kitabı gönderen, O’dur.** Kur’an’ın büyük **bir kısmı muhkem ayetlerden oluşmaktadır ki, bunlar Kitabın aslı ve esasıdır. Diğer ayetleri ise, müteşâbihtir.**
Muhkem: Bozulmaya, yıkılmaya karşı korunmuş, sapasağlam ve dayanıklı şey demektir. Kur’an, hiçbir değişikliğe ve bozulmaya uğramayacak şekilde korunmuş, sağlamlaştırılmış olduğundan, bu anlamda bütün ayetleri muhkemdir. (*11. Hûd: 1; 22. Hacc: 52; 47. Muhammed: 20*)
Müteşâbih: Aralarındaki fark neredeyse seçilemeyecek ölçüde birbirleriyle benzeşen şeyler demektir. Kur’an ayetleri; güzellik,

doğruluk, söylem biçimi gibi bir çok yönlerden birbirlerine benzediğinden, bu anlamda da bütün ayetleri müteşâbihtir (*39. Zümer: 23*).
Buradaki anlamıyla; bizden hem iman ve hem de o iman doğrultusunda amel isteyen, yani konusu iman ve amel olan ayetlere muhkem; ama sadece iman isteyen, konusu iman olup bizden bir amel istemeyen ayetlere de müteşabih denir. Mesela; namaz, infak, içki, kumar gibi konuları anlatan ayetler muhkem, Adem'in topraktan yaratılması, Fil olayı, Musa'nın asası ile denizin yarılması gibi konuları anlatan ayetler de müteşabihtir.
Kur'an'ın asıl varlık sebebi, insan hayatını Allah'ın rızası doğrultusunda düzenleyen muhkem ayetlerdir. Ama onların uygulanabilmesi için müteşabih ayetlerle kazanacağımız iman desteğine gerçekten ihtiyacımız vardır.
Fakat, Kur'an ile hayatını düzenleme ve onun dilediği gibi yaşama niyeti olmayan**kalplerinde eğrilik bulunan** kötü niyetli veya bilgisiz insan**lar,** Kur'an'ın bildirdiği gerçekler konusunda insanları şüpheye düşürerek **fitne çıkarmak ve** Allah'ın kitabını keyiflerince **yorumla**yıp bâtıl iddia ve önyargılarını Kur'an'a onaylat**mak amacıyla,** muhkem ayetleri görmezlikten gelirler de, kulluk derdinde olmadıkları için anlamını rahatça çarpıtabileceklerini düşündükleri bu **müteşâbih ayetlerin peşine düşerler.**
Oysa onların gerçek anlamını ve doğru **yorumunu, sadece Allah bilir.** Ve bunu, kitabında size de açıkça bildirmiştir. O hâlde, birkaç anlama gelebilen bu müteşâbih ayetlerin doğru yorumunu Allah'tan, yani onun kitabından ve onları beyan hakkı verilen Elçi'sinden öğrenmelisiniz. Nitekim, **ilimde derinleşmiş olanlar: "Biz, ona** tüm kalbimizle **iman etmişiz,** muhkem olsun, müteşâbih olsun, Kur'an ayetlerinin **tümü Rabb'imiz tarafından gönderilmiştir!" derler.** Fakat bu hakikati, **akıl ve sağduyu sahiplerinden başkası düşünüp öğüt almaz.**
O temiz yürekli, derin kavrayışlı müminler, şöyle yalvarırlar:

Mahmut Özdemir Meali
O'dur sana indiren, Kitab'ı! Ondan bir kısmı muhkem âyetlerdir; onlar Kitab'ın anasıdır. Diğerleri müteşâbih / benzeşimli /

birbirine benzeyenlerdir. Her neyse, kalblerinde yamukluk / eğrilik olanlar, Fitne'yi aramak ve onun te'vîlini aramak üzere ondaki birbirine benzeyenlere / benzeşimlilere tâbi' oluyor. Oysa onun te'vîlini Allah'tan başka kimse bilmez. İlim'de Derinleşenler de: -"Şuna inandık ki, hepsi rabbimizin katındandır" derler. Duyular'ın sahiplerinden başkası düşünüp öğüt almıyor.

Mehmet Çakır Meali
Resulüm! Allah'ın sana indirdiği Kitap'ta bazı ayetlerin anlamı son derece açıktır, Bunlar, Kuran'ın özü, diğerleri ise, yoruma elverişli sanatlı cümlelerdir. Farklı yorumla kargaşa peşinde olan kötü niyetli kişiler, hep onun yoruma elverişli cümlelerine takılırlar. Halbuki bu tür ayetlerin gerçek yorumunu bir Allah, bir de bilim adamları yapabilir. Bilim adamları: " *Bunların hepsi Allah'tandır* " diyerek hakkı teslim ederler. Zaten, sadece aklını kullanabilen bilim adamları sağlıklı düşünebilirler.

Mehmet Çoban Meali
Allah sana Kitabı gönderendir. Kitabın içinde bazı ayetler vardır ki anlamları itibariyle kesindir. Hiçbir şekilde tartışma götürmez. Her okuyan, her duyan aynı şekilde anlar. Üzerinde kimsenin tartışacak sebebi kalmaz. Ancak kalplerinde nifak hastalığı olanlar başka! Onlar mutlaka tartışacak bir şey bulur. Ayetlerin anlamları muhkem bile olsa, münafıklar tevil ederek kendi çıkarlarına göre yorumlar. Kitapta muhkem olan kesin anlamlı ayetlerinin dışında müteşabih ayetler de vardır. Müteşabih ayetlerde anlatılan olayların birbirine benzer açılımları veya benzer anlamları vardır. Kalplerinde eğrilik bulunanlar, fitne çıkarmak, insanları şaşırtmak, çıkarlarına bir yol bulmak için, müteşabih ayetler üzerine olmadık yorumlar yapar. Hemen her yerde müteşabih ayetlerden söz ederek bencilliklerini tatmin ederler. Ayetler üzerinde akıl jimnastiği yapıyormuş edasıyla ayetlerin özünden saptırır. Oysa müteşabih ayetlerin gerçek manasını ancak Allah bilir. İlimde derinleşmiş olanlar, "Biz Allah'ın gönderdiği Müteşabih ve Muhkem ayetlere inandık. Bütün ayetler Rabbimiz tarafından gönderilmiştir." derler. Bu inceliği ancak akıl sahipleri düşünüp anlar. Müteşabih ayetlerin anlamlarını muhkem ayetlerle birleştirirler. Her bir müteşabih ayeti muhkem bir ayetle anlamaya

çalışırlar. Birden fazla anlam ortaya çıktığında hükmü Allah'a bırakırlar. Müteşabih ayetlerle benzetilerek anlatılmak istenilen olaylardan gerekli dersi, gerekli hikmeti anlamaya çalışırlar. Müteşabih ayetlerden çıkarlarına göre ayrıca bir din çıkıp bu İslam'dır demezler.

Mehmet Okuyan Meali

Sana Kitabı indiren O'dur. Onun bazı ayetleri [muhkem] (açık anlamlı)dır ki bunlar Kitabın anasıdır (esasıdır). Diğerleri de [müteşabih] (benzeşen anlamlı)lardır. Kalplerinde eğrilik olanlar, Fitne çıkarmak ve onu (arzularına göre) yorumlamak için ondaki [müteşabih] ayetlerin peşine düşerler. (Oysa) onun (asıl) yorumunu Allah'tan başkası bilemez. İlimde derinlik sahibi olanlar ise "Ona inandık; hepsi Rabbimizin katındandır." derler. [*] Öz akıl sahiplerinden başkası (gerçeği) hatırlamaz.

Bu cümle [Allâh] kelimesinin sonundaki [mim] secavendi yok sayılarak şöyle de tercüme edilebilir: "Onun yorumunu Allah ve ilimde derinlik sahibi olanlardan başkası bilemez."

Mehmet Türk Meali

O Allah, sana bu kitabı indirendir. Bu kitabın bir kısım âyetlerinin anlamı açıktır ve bunlar, kitabın özüdür.[1] Diğer bir kısmı da benzer anlamlı âyetlerdir.[2] Kalplerinde yamukluk olanlar, sadece fitne çıkarmak ve keyfi yorumlar yapmak için kitabın benzer anlamlı âyetlerinin peşine düşerler. Hâlbuki onların yorumunu, sadece Allah bilir. İlim erbabı olanlar ise:[3] "Biz, bu (Kitab'ın) tamamının, Allah katından geldiğine inandık." derler. İşte bunu, ancak temiz akıl sahibi olan kimseler, idrak ederler.

1 Muhkem: Âyet ve hadislerde bulunan ve anlamı, açık olan lafızlar demektir. Fıkıh Usulünde anlamı açık olan lafızlar; zâhir, nass, müfesser ve muhkem olmak üzere dörttür. Bu sıralamada muhkem; anlamı en açık olan lafızdır. Bunun zıddı ise; anlamı kapalı ve yorum isteyen kelimeler demek olan, müteşâbih'tir. Manâsı kapalı olan lafızlar da; hafi, müşkil, mücmel ve müteşabih olmak üzere dört çeşittir. Kur'ân'da zamanın değişmesi ile değişmeyen, muamelatla ilgili temel hükümler, îman ve ahlak esasları ve benzeri hükümler, genelde muhkemdir.
2 Müteşâbih: Kur'an'da anlamı kapalı, birçok anlama gelebilen, tefsirinde güçlük çekilen veya anlaşılması için akılca bir yol

bulunmayan, Kitap ve Sünnet'te tefsirine rastlanılmayan ve anlamı Allah'a havale edilen âyet ve hadislerdir. Bunların hangi anlama geldikleri, ancak ek bilgilerle anlaşılabilir. Müteşâbihler çeşitlidir. Bunlardan "hurûf'ül-mukattaa" dediğimiz (الم) gibi âyetlerin anlaşılması mümkün değildir. Hakkında ek bilgi bulunmayan; "Onun üzerinde on dokuz vardır." (Müddessir: 30) gibi âyetlerin de anlaşılması, sıkıntılıdır. Ancak bazıları, âyetlerdeki mecâz, istiâre ve kinâye gibi sanatları anlayışlarına göre müteşâbih olarak görebilmektedir. (Bk. Fetih: 10 ve dipnotu.) Sonuç olarak; Kur'an'da müteşâbih âyetler vardır, fakat bunların sayısı onları anlayanlara göre değişebilir. Yani, herkesin kendi ilmi seviyesine göre müteşâbihleri olabilir. Her şeyin doğrusunu ise, Allah bilir. Bk. (Elmalılı)

3 Bazı çokbilmişler (وَالرَّاسِخُونَ فِى الْعِلْمِ) (İlim erbabı olanlar) ifadesini de Lafzatullah üzerine atfederek müteşabih ayetlerin te'vilini Allah'la beraber sözde ilim sahiplerinin de bileceğini söyliyerek kendilerine ilahlık payesi vermeye çalışmaktadırlar. Böyle bir yorum ibare yönüyle de Kur'an'ın genel mefhumu yönüyle de asla mümkün değildir.

Muhammed Esed Meali

İlahî kelâmın özü olan açık ve kesin hükümlü mesajlar ile müteşabihleri kapsayan bu ilahî kelâmı sana bahşeden O'dur. [5] Kalpleri hakikatten sapmaya meyilli olanlar, sırf kafaları karıştır[acak şeyler bul]mak [6] için ve ona [keyfî] anlamlar yüklemek amacıyla ilahî kelâmın müteşabih olarak ifade edilen kısmına [7] uyarlar; oysa Allah'tan başka kimse onun kesin anlamını bilemez. [8] Bu yüzden bilgide derinleşenler şöyle derler: "Biz ona inanırız: [ilahî kelâmın] tümü Rabbimizdendir; derin kavrayış sahipleri dışında kimse bundan ders almasa da."

5 Yukarıdaki pasaj, Kur'an'ın anlaşılmasında bir anahtar olarak görülebilir. Taberî, âyâtun muhkemâtun ("açık ve kesin hükümlü mesajlar") ifadesini, fukahânın ve dilbilimcilerin nass olarak tarif ettikleri şey, yani, ifade tarzları itibariyle açık ve açıklayıcı (zâhir) olan emir ve beyanlar (karş. Lisânu'l-'Arab, nass maddesi) ile özdeş görür. Sonuçta Taberî, yalnızca Kur'an'ın birden fazla yorumu kabul etmeyen emir ve beyanlarını muhkem ayet sayar (ki bu, tabiatıyla, belli bir muhkem âyet'in anlam ve sonuçları konusundaki görüş farklılıklarını dışlamaz). Ancak bana göre, yukarıdaki tanıma uymayan herhangi bir Kur'an pasajını müteşâbih (allegorical) olarak görmek, çok dogmatik bir düşünce tarzı olur. Çünkü Kur'an'da, birden çok yoruma müsait olduğu halde, müteşâbih olmayan birçok ifade/beyan vardır -tıpkı, müteşâbih ifade tarzlarına rağmen, araştırıcı akla tek bir anlam ilham eden pek çok ibare ve pasaj bulunduğu gibi. Bu sebeple, müteşâbih âyetler, mecazî olarak ifade edilen ve doğrudan birçok

kelime ile anlatılma yerine istiâre yoluyla işaret edilen anlamı yansıtan Kur'an pasajları olarak tanımlanabilir. Muhkem âyetler, "ilahî kelâmın özü" (ummu'l-kitâb) olarak tanımlanmıştır. Çünkü bunlar, mesajın temelini teşkil eden ana ilkeleri ve özellikle ahlakî ve sosyal öğretileri kapsar. İşte müteşâbih âyetler, ancak bu açık şekilde ifade edilen ilkeler ışığında doğru olarak yorumlanabilirler. (Kur'an'daki sembolizm ve müteşabihat konusu ile ilgili daha detaylı bir tartışma için bkz. Ek I.)

6 Burada işaret edilen karışıklık, müteşâbih (allegorical) bölümleri "keyfî şekilde yorumlama"nın bir sonucudur (Zemahşerî).

7 Lafzen, "ona".

8 İlk müfessirlerin çoğuna göre, bu, ğayb kategorisine, yani, insan kavrayışının ve tahayyülünün ötesindeki gerçeklik alanına giren ve bu yüzden müteşâbih (allegorical) terimler dışındaki bir yolla insana anlatılamayan metafizik konulara -mesela, Allah'ın sıfatları, zaman ve sonsuzluğun kesin anlamı, ölünün yeniden dirilmesi, Hesap Günü, cennet ve cehennem, melek olarak tanımlanan varlıkların veya güçlerin mahiyeti vb.- değinen müteşâbih pasajların yorumuna işaret etmektedir. Ancak klasik müfessirlerin bu görüşünün, metafizik konularla ilgili olmadıkları halde maksadı ve ifade tarzı tamamiyle müteşabih olan birçok Kur'an pasajını dikkate almadığı görülür. Bana göre, bu şekildeki müteşabihatın mahiyetine ve fonksiyonuna gerekli dikkat gösterilmeden yukarıdaki pasajın doğru şekilde anlaşılması mümkün olmaz. Gerçek bir müteşabih, doğrudan ve açık terimlerle aynı kolaylıkla anlatılabilecek olan bir şeyin bambaşka renkli ifadelerle tasvirinden farklı olarak, karmaşıklığından dolayı doğrudan ve açık terimler yahut önermelerle yeterli biçimde ifade edilemeyen ve bu karmaşıklık sebebiyle, detaylı bir "ifadeler" demeti olarak değil de genel bir zihinsel imaj olarak ancak sezgi yoluyla kavranabilen şeyleri mecazî bir şekilde ifade etmeyi kapsar: Ve sanıyorum, "Allah'tan başka kimse onun kesin anlamını bilemez" ibaresinin anlamı budur.

Mustafa Çavdar Meali

Bu kitabı Kuran'ı sana indiren O'dur. Bir kısmı muhkem/hüküm içeren ayetlerdir -ki bunlar kitabın özüdür- diğeri de müteşabih/benzeşen ayetlerdir. Kalplerinde eğrilik olanlar, fitne çıkarmak ve bunun tevilini yapmak için bunun müteşabihinin peşine düşerler. Oysa bunun tevilini/ayetler arası bağlantıyı, Allah bilir. Bir de ilimde yüksek derece sahipleri, "Biz buna iman ettik, bunun hepsi Rabbimizin katındandır." derler. Bunu ancak derin kavrayış sahipleri anlar. 2/10, 5/52, 8/49, 24/49-50, 39/23

Mustafa İslamoğlu Meali

Yine O'dur sana İlâhî Kelâm'ı indiren. O'nun âyetlerinden bir kısmının hükmü kesin ve nettir; bunlar İlâhî Kelâm'ın anasıdır. Gerisi de müteşabihlerden oluşmuştur.[553] Kalplerinde yamukluk bulunan kimseler, fitne çıkarmak ve tevil etmek amacıyla, onun müteşabih olan kısmının peşine düşerler. Oysa onun gerçek te'vilini kimse bilmiyor, yalnızca Allah (biliyor); ve ilimde sağlam basanlar derler ki: "Biz ona inanırız, tümü Rabbimizin katındandır. Aktif akıl sahiplerinden başkası bu gerçeği fark edemezler."[554]

[553] Muteşabihin ait olduğu bab, bir şeyin görüntüsüyle aslı arasında fark olduğu, öyle olmadığı hâlde öyleymiş gibi göründüğü durumlar için kullanılır. Mutenebbi: "nebi olmadığı hâlde öyle görünen"; muteşair: "şair olmadığı hâlde öyle görünen" demektir. Konunun üç unsuru vardır: 1) Hatip. 2) Hitap. 3) Muhatap. Ağzını açan anlaşılmak ister. Hiçbir hatip anlaşılmamak için konuşmaz. O hâlde Kur'an'da müteşabihlik Hatip'ten kaynaklanmaz. Geriye hitap ve muhatap kalmaktadır. Hitap Kur'an'dır. Kur'an mubin'dir. Geçişsiz olarak "özünde açık ve anlaşılır", geçişli olarak "açıklayan ve anlaşılır kılan" demektir. Tıpkı bunun gibi, müteşabihlik de iki şekilde anlaşılmalıdır. Birincisi: Ebu Ubeyde'nin anladığı gibi "bir kısmı diğer kısmına benzer" anlamındadır. Kur'an'ın tamamı bu anlamda müteşabihtir (39:23). İkincisi: Lafzın maksat ve muradına dair kapalılık anlamındadır. Bu da hakikî ve izafî diye ikiye ayrılır. Hakikî müteşabihlik, konunun tabiatı gereği bir hitap yöntemi olarak kullanılır. O da âhiret, cennet ve cehennem gibi idraki aşan gaybi hakikatlere ilişkin mecazın en yoğun kullanıldığı âyetlerdir. Gaybî konular akla hep müteşabih kalır, fakat insanı Allah'a yakın kılan iman, islâm, îkan, ihsan, ihlâs, muhabbet, velâyet, kurbiyyet sayesinde kalp mutmain olur. İzafî müteşabihlik ise ya belâgat maksadıyla dolaylı anlatımdan ya da üçüncü taraf olan muhatabın hitaba ve hatibe olan mesafesinden kaynaklanır. Ekseriyeti oluşturan bu tür bir müteşabihlik, muhatabın hitaba yakın olmasıyla muhkeme dönüşür. Bu da bir yönüyle dil, belâgat, bedî, beyan, meânî başta olmak üzere kapsamlı ve çok boyutlu bir bilgi ile; diğer yönüyle taakkul, tedebbür, tezekkür ve tefakkuh başta olmak üzere derin ve ufuklu bir tefekkür ile halledilir. [554] Cümlenin başındaki vavın bağlaç mı, başlangıç edatı mı olduğu tartışılmıştır. Aslında âyetin dediği açıktır: Müteşabihin ardına kalbinde yamukluk bulunanlar ve fitne çıkarmak isteyenler düşerler. Bu yerilen kesimdir. Vav'la başlayan cümle ise övülenlere ayrılmış. Dolayısıyla tavırları kıyaslanan iki kesim birbirinden vav ile ayrılmıştır. Kınanan te'vil, elbette anlamayı değil anlamı bulandırmayı (fitne) hedefleyen te'vildir. Müteşabih âyetlerin bu âyette ifade edilen iki hikmeti vardır: 1) Kalplerin sınanması. 2) Vahiy üzerinde derin

düşünceyi kışkırtması. Son tahlilde muhkem ve müteşabih, "tek boyutlu" ve "çok boyutlu" anlama delâlet eden bir kavramlaştırmadır.

Ömer Nasuhi Bilmen Meali

O mabûd-i kadimdir ki, senin üzerine Kur'an'ı indirdi. Ondan bir kısmı muhkem âyetlerdir ki, onlar o kitabın aslıdır. Diğer bir kısmı da müteşâbih âyetlerdir. Artık kalblerinde eğrilik bulunan kimseler fitne aramak ve onu te'vil arzusunda bulunmak için o kitaptan müteşâbih olanına ittiba ederler. Halbuki, onun te'vilini Allah Teâlâ'dan başkası bilemez. İlimde rüsuh sahibi olanlar ise «Biz ona imân ettik, hepsi de Rabbimizin cânibindendir,» derler. (Bunları) Tam akıllı zâtlardan başkası tezekküredemez.

Suat Yıldırım Meali

Bu muazzam kitabı sana indiren O'dur. Onun âyetlerinin bir kısmı muhkem olup bunlar Kitabın esasıdır. Âyetlerin bir kısmı ise müteşabihtir. Kalplerinde eğrilik olanlar sırf fitne çıkarmak, insanları saptırmak ve kendi arzularına göre yorumlamak için müteşabih kısmına tutunup onlarla uğraşır dururlar. Halbuki onların hakikatini, gerçek yorumunu Allah'tan başkası bilemez. İlimde ileri gidenler: "Biz ona olduğu gibi inandık. Hepsi de Rabbimizin katından gelmiştir. " derler. Bunları ancak tam akıl sahipleri düşünüp anlar ve şöyle yalvarırlar: [13, 39; 43, 4; 85, 22]

Muhkem: Anlamı açık, kesin, ifade ettiği mâna tek olup, açıklanması için başka delile ihtiyaç olmayan demektir. Müteşabih: Birden fazla mâna ihtimali olduğundan, anlaşılması için başka delile ihtiyaç hissettiren, mânası hakkında kesin bir hüküm verilemeyen âyettir. Müteşabih, şibh (benzerlik) kökünden gelip mânalar birbirine benzeyip içiçe girdiğinden şüpheye yani değişik ihtimallere yol açmayı ifade eder. İnsanın aklının, duyularının sınırlı olduğunu düşünürsek, bu konumda olan insana hitap eden ilâhî kelamın müteşabihler ihtiva etmesinin kaçınılmaz olduğu açıkça ortaya çıkar. Müteşabih lafizlarla Yüce Allah, insanlara tamamını kavrayamayacakları meseleleri, teşbihlerle, muayyen bir nisbette, farklı seviyelere göre daha farklı şekilde anlaşılacak tarzda bildirir. Müteşabihlerdeki bu izafî durum, dinin değişmez gerçeklerine zarar vermez. Zira Allah sabit gerçekler olarak, biz yükümlü insanlardan istediği akaid, ibadet, ahlâk ve ahkâma dair esasları muhkem âyetlerde bildirmiştir. Müteşabihlerle ise bazı "nisbi hakîkatleri" bildirmek istemiştir. Beşeriyetin konumu icabı, dünyada insan hayatında, nisbî hakikatler mutlak hakikatlerden daha fazladır. Bir kristal âvizeyi gözönüne alalım. Onun elektrik

voltajı, ampullerinin gücü değişmediği halde, etrafında oturanlar, yerlerini hafifçe değiştirince, farklı renkler ve ışınlar alırlar. Bu, âvizenin taşlarının farklı açılar verecek şekilde tıraşlanmasından ileri gelir. İşte Allah Teâlâ, mahdut lafızlarla, tükenmek bilmeyen mânaları, farklı seviyelerde, kıyamete kadar gelecek bütün insanlığa anlatmak, onları kitabı üzerinde düşündürmek için birçok müteşabih âyet göndermiştir. Bu kaçınılmaz durum, bir zaruretten ileri gelmiştir. Fakat unutmamak gerekir ki teşabüh ve teşbih ile olan benzetmelerde, benzetilen ile kendisine benzetilen arasında bütün yönlerden bir benzerlik aranmaz. Çeşitli yönlerden sadece biri ile olan bir benzerlik dahi, benzetmenin geçerli sayılması için yeterli sayılır. Demek ki müteşabihler hakikî müteşabih ve izâfî müteşabih kısımlarına ayrılır. Bütün çeşitlerinde, müteşabihler birçok mânalar ifade ederler. Onun içindir ki tefsirlerde çok mânalar verilmiştir. Fakat kesin mânası, Allah'ın ilmine havale edilir.

Süleyman Ateş Meali
Kitabı sana O indirdi. Onun bazı ayetleri muhkemdir (ki) onlar Kitabın anasıdır. Diğerleri de müteşabih(birbirine benzeyen, sonucu tam bilinmeyen)dir. Kalblerinde eğrilik olanlar, fitne çıkarmak, uyardığı sonuca uğra(yıp belalarını bul)mak için onun müteşabih ayetlerinin ardına düşerler. Oysa onun te'vili(uyardığı sonucun ne zaman gerçekleşeceği)ni Allah'tan başka kimse bilmez. İlimde ileri gidenler: "Ona inandık, hepsi Rabbimiz katındandır" derler. Sağduyu sahiplerinden başkası düşünüp öğüt almaz.

Süleyman Tevfik (1927)
O Allâh Te'âlâdır ki sana kitâbı (Kur'ân'ı) indirdi. Onda ümm-ü kitâb (kitâbın esâsı) olan âyât-ı muhkemât ve bunlardan başka da âyât-ı müteşâbihât vardır. [1] kalblerinde zeyg (şübhe ve tereddüd ve hakdan sapmağa meyil) olanlar fitne koymağı isteyerek ve onları te'vîle yeltenerek bu müteşâbihâta tâbi' olurlar. Halbuki onların te'vîlini ancak Allâhu te'âlâ ve 'ilimde sâhib-i rüsûh [2] olanlar bilirler [3]. 'İlimde râsih olanlar: Onlara îmân itdik, cümlesi rabbimiz tarafındandır dirler. Bunlardan (âyât-ı Kur'âniyeden) ancak akl-ı kâmil sâhibi olanlar va'az ve nasîhat alırlar.

[1] Gerek lafzı ve gerek ma'nâsı tamâmıyla zâhir olub hiç bir te'vîle ihtiyâcı olmayan âyât-ı kerîme muhkemât, te'vîl idilmedikce hakîkat ma'nâsı anlaşılamayan âyât ise müteşâbihâtdır. [2] "ve-r râsihûn" ayrı okunduğı takdîrde "te'vîlini ancak Allâh Te'âlâ bilir. 'İlimde râsih

olanlar derler ki" sûretinde tefsîr olunur. [3] 'İlimde râsih olanların 'alâmeti dörtdür: Allâh'a karşı muttakî, halka karşı mütevâzı', âlâyiş-i dünyâya karşı müctenib, nefsine karşı mücâhid. Gizlice her fenâlığı işleyen, dünyâ malı içün her şeye râzı olub dîni âlet iden, 'âlem, herkes bana ta'zîm ve ihtirâma mecbûrdur diyerek Allâh'ın kullarına karşı gurûrlanan, nefsine mağlûb olan, ne kadar 'âlim olsa, 'âlim sayılmaz. Belki câhil ondan eyidir, çünki hiç olmazsa dünyâya ziyânı dokunmaz.

Süleymaniye Vakfı Meali

Bu Kitab'ı sana indiren O'dur. Âyetlerinin bir kısmı muhkemdir[1]; onlar kitab'ın[2] ana ayetleridir. Diğerleri müteşâbih[3] (benzeşik) olanlardır. Kalplerinde eğrilik olanlar, istedikleri te'vîli (bağlantıyı) kurup istedikleri fitneyi çıkarmak için Kitap'tan, kendi eğrilikleriyle[4] benzeşen şeye uyarlar. Oysa onun tevilini (ayetleri birbiri ile ilişkilendirmeyi)[5] sadece Allah bilir. Bu ilimde[6] sağlam duruş gösterenler de şöyle derler: "Biz, bu ilme inandık, hepsi (muhkem, müteşâbih ve tevil) Sahibimiz katındandır." Bu zikre[7] (doğru bilgiye) sadece sağlam duruşlu olanlar ulaşabilirler[8].

[1] Muhkem ayet, bir konuda hüküm içeren ayettir. Hemen her ayetin böyle bir yönü vardır. Bu hüküm, başka ayetlerle açıklanır. Allah Teâlâ şöyle demiştir: "Elif, Lâm, Râ. Bu bir kitaptır ki, âyetleri muhkem kılınmış sonra hakîm olan, her şeyin iç yüzünü bilen Allah tarafından açıklanmıştır. Bu, Allah'tan başkasına kul olmamanız içindir." (Hûd 11/1-2) [2] Kitab (كتاب)'ın kök anlamı, bir şeyi bir şeye eklemektir (Mekayîs). Bazen sözleri ekleyerek yapılan konuşmaya bazen de kelimeleri ekleyerek yazılan herhangi bir yazıya kitap denir (Mürfedat). Bir ayet şöyledir: "Allah sözün en güzelini, müteşâbih ve mesânî kitap olarak indirmiştir." (Zümer 39/23) Mesânî, "ikişerliler" anlamına gelir. Kur'ân'ın, bildiğimiz bir kitap halinde inmediği açıktır. Bu ayetler onun, kendinden kitaplar oluşturulacak şekilde indiğini, her bir kitabın, bir muhkem bir de müteşâbih olmak üzere en az iki ve ikinin katları olan ayetlerden oluştuğunu, doğru hükme yani hikmete bu şekilde ulaşılabileceğini gösterir. [3] Müteşâbih, birbirine benzeyen iki şeyden her birine denir. Müteşâbih âyetler, birbirine benzeyen âyetlerdir. [4] Ayet'in açılımı şöyledir: "(فيتبعون ما تشابه منه بزيغهم) = Kitap'tan kendi eğrilikleriyle benzeşene uyarlar." Necrân Hristiyanlarından bir topluluk Nebîmize gelmiş: Ya Muhammed! Sen, İsa'nın Allah'ın kelimesi ve ondan bir ruh olduğu kanaatinde misin değil misin? demişti. O, "evet" deyince "Bu bize yeter" demişlerdi. Arkasından yukarıdaki âyet sonra da şu âyet inmişti: "Allah katında İsa'nın durumu, tıpkı Âdem'in durumu gibidir. Âdem'i topraktan yarattı; sonra ona'ol" dedi; o da oluştu ." (Al-i İmran 3/59) (Taberî)

Hristiyanlar, kendi eğrilikleriyle benzeşir gördükleri şu âyete dayanıyorlardı: "İsa Allah'ın Meryem'e ulaştırdığı (ol) sözü ve kendinden bir ruhtur." (Nisa 4/171) Hâlbuki bu ayetin başında görmek istemedikleri şu ifade vardır: "Meryem oğlu İsa Mesih, başka değil, yalnızca Allah'ın elçisidir." Allah'ın kitabına uyma yerine onu kendilerine uydurmak isteyenler hep böyle bir yol izlerler. [5] Te'vîl = تَأْوِيل, Allah'ın âyetler arasında kurduğu bağlantıyı ifade eder. Bu bağlantıyı ancak, Arapçayı ve ilgili konuyu iyi bilenlerden oluşan bir ekip bulabilir. Bir ayet şöyledir: "Bu bir kitaptır ki âyetleri, bilenlerden oluşan bir topluluk için Arapça Kur'ânlar (kümeler) halinde açıklanmıştır." (Fussilet 41/3) Buradaki Kur'ân kelimesi, Al-i İmran 3/7. âyetteki kitap kelimesi gibi ayetler kümesi anlamındadır. [6] Bu ilim, Kur'an'ın kendini açıklama ilmidir. Allah Teala şöyle demiştir: "Onlara, bir ilimle açıkladığımız Kitap getirdik; inanan topluluk için rehber ve ikramı bol bir kitap." (Araf 7/52) [7] Zikir, bağlantılarıyla birlikte düşünülüp öğrenilen doğru bilgi, o bilgiyi kullanıma hazır tutmak ve kullanmaktır. (Müfredât ذكر ve عرفmd.) Tabiat, Allah'ın yarattığı âyetlerden, Kur'ân da indirdiği âyetlerden oluşur. Her ikisinden elde edilen doğru bilgi zikirdir. İnsanı, sadece bu bilgi tatmin eder. (Ra'd 13/28) [8] Sağlam duruşlu` diye meal verdiğimiz ulu'l-elbab'ı Allah Teala şöyle tanımlar: "Sözü dinleyen ve onun en güzeline (Allah'ın sözüne) uyanları, Allah'ın doğru yola ileteceği müjdesini ver. İşte ul'ul-elbâb olanlar onlardır." (Zümer 39/18)

Şaban Piriş Meali

Sana kitabı indiren O'dur. Onda bir kısmı, muhkem -ki bunlar kitabın özüdür.- bir kısmı da müteşabih ayetler vardır. Kalplerinde eğrilik olanlar, fitne çıkarmak ve onun tevilini yapmak için onun müteşabih olanlarına uyarlar. Oysa, onun tevilini Allah'tan başkası bilmez. İlimde derinleşenler ise “Biz, ona iman ettik, onun hepsi Rabbimizin katındandır.” derler. Temiz akıl sahiplerinden başkası düşünmez.

Ümit Şimşek Meali

Sana kitabı indiren de odur. O kitaptan bir kısmı muhkem âyetlerdir ki, onlar kitabın anasıdır; diğer bir kısmı da müteşabihattır. Kalplerinde eğrilik olanlar, fitne çıkarmak için müteşabih olanın peşine takılır da onu kendince yorumlamaya uğraşır.(4) Oysa onların kesin yorumunu Allah'tan başkası bilemez. İlimde derinlik sahibi olanlar ise, “Biz ona inandık; hepsi Rabbimizin katındandır” derler.(5) Fakat bunu ancak selim akıl sahipleri düşünüp anlar.

(4) Muhkem âyetler, anlamı açık ve kesin olan âyetlerdir; bunların anlaşılmasında tereddüt olmaz: Allah'tan başka tanrı yoktur; Onun hiçbir benzeri yoktur; Onun kudreti herşeye yeter gibi. Müteşabih âyetler ise, çoğunlukla bir benzetme içeren ve, başka bir delil ışığında ele alınmadığı takdirde, yanlış yorumlanabilecek olan âyetlerdir: "Allah'ın eli," "Allah'ın tahtı" gibi deyimler içeren âyetler bu gruba girer. Bu tür âyetler, zihinlerimizin kavrayamayacağı yüce ve soyut meseleleri bizim anlayabileceğimiz şeylerle açıklayan âyetlerdir; eğer onları "kitabın anası" olan muhkem âyetlerin ışığında ele alacak olursak, bize anlatılan şeyi çözmekte zorlanmayız. Ancak dünya imtihan dünyasıdır; hakkı arayan ruhlar Kur'ân ile aradıklarını nasıl buluyorlarsa, fitne arayanlar da aynı kaynakta kendi cezalarını bulurlar ki, bunun bir yolu da müteşabih âyetlere tutunup onlarla oyalanmaktır. Kur'ân, bizi bu tür kalp eğriliklerine karşı uyarmaktadır.

(5) Bir başka okunuşa göre: "Onların yorumunu Allah'tan ve ilimde derinlik sahibi olanlardan başkası bilemez. Onlar, 'Biz buna inandık; hepsi Rabbimizin katındandır' derler."

Yaşar Nuri Öztürk Meali

Kitap'ı sana indiren O'dur: Onun ayetlerinden bir kısmı muhkemlerdir ki; onlar Kitap'ın anasıdır. Diğer ayetlerse müteşâbihlerdir. Şu var ki, kalplerinde bir eğrilik ve bozukluk bulunanlar, fitne aramak, onun teviline öncelik tanımak için Kitap'ın sadece müteşâbih kısmının ardına düşerler. Onun tevilini ise bir Allah bilir, bir de ilimde derinleşmiş olanlar. Bunlar, "Ona inandık, hepsi Rabbimizin katındandır." derler. Gönül ve akıl sahiplerinden başkası gereğince düşünemez.

Eski Anadolu Türkçesi

ol oldur kim indürdi üzerüñe ḳur'ān'ı. bir nicesi [25b] āyetlerdür berk olınmışlar anlar kitāb'uñ aśśıdur. daħı ayruḳlar beñdeşlerdür ammā anlar kim göñülleri içinde egilmek vardur ya'nį munāfıḳlar yā bid'at ehli, uyarlar aña kim beñdeş oldı andan fitne istemekden ötürü daħı tefsirin istemek içün. daħı bilmez tefsirini anuñ illā Tañrı. daħı ŝabit olmışlar ya'nį berkimişler ilm içinde eydürler "inanduḳ aña dükeli çalabumuz ḳatındandur." daħı ögütlenmez illā aḳıllar işleri

---

Satır Altı Meal (1534)

Ol Tañrı Ta‘ālā indürdi senüñ üstüñe Ḳur’ānı. Ol kitābuñ ba‘żı āyetlerimuḥkemdür, aṣl kitāb anlardur ve ba‘żı āyetleri müteşābihdür. Ol kişiler kiyüreklerinde şek vardur, uyarlar müteşābih āyetlere Ḳur’āndan istemeg-içün fitneyi, daḫı istemeg-içün bāṭıl te’vīl eylemegi. Daḫı bilmez anuñte’vīlini illā Tañrı Ta‘ālā bilür. Daḫı ‘ilmde kāmil olan kişiler eydürler: Bizīmān getürdük aña, ḳamusı ol āyetlerüñ Çalabumuz ḳatındadur, daḫı ögütle-mez illā ‘aḳlı olan kişiler.

Bunyadov-Memmedeliyev

(Ya Rəsulum!) Sənə Kitabı (Qur’anı) nazil edən Odur. Onun (Kitabın) bir hissəsi (Qur’anın əslini, əsasını təşkil edən) möhkəm (mə’nası aydın, hökmü bəlli), digər qismi isə mütəşabih (çətin anlaşılan, dəqiq mə’nası bilinməyən, məğzi bəlli olmayan) ayələrdir. Ürəklərində əyrilik (şəkk-şübhə) olanlar fitnə-fəsad salmaq və istədikləri kimi mə’na vermək məqsədilə mütəşabih ayələrə uyarlar (tabe olarlar). Halbuki onların yozumunu (həqiqi mə’nasını) Allahdan (yaxud Allahdan və elmdə qüvvətli olanlardan) başqa heç kəs bilməz. Elmdə qüvvətli olanlar isə: “ Biz onlara iman gətirdik, onların hamısı Rəbbimizin dərgahındandır”, - deyərlər. Bunları ancaq ağıllı adamlar dərk edərlər.

M. Pickthall (English)

He it is Who hath revealed unto thee (Muhammad) the Scripture wherein are clear revelations. They are the substance of the Book. and others (which are) allegorical. But those in whose hearts is doubt pursue, forsooth, that which is allegorical seeking (to cause) dissension by seeking to explain it. None knoweth its explanation save Allah. And those who are of sound instruction say: We believe therein; the whole is from our Lord; but only men of understanding really heed.

Yusuf Ali (English)

He it is Who has sent down to thee the Book: In it are verses basic or fundamental (of established meaning); they are the foundation(347) of the Book: others are allegorical. But those in whose hearts is perversity follow the part thereof that is

allegorical, seeking discord, and searching for its hidden meanings, but no one knows its hidden meanings except Allah. And those who are firmly grounded(348) in knowledge say: "We believe in the Book; the whole of it is from our Lord:" and none will grasp the Message except men of understanding.

347 This passage gives us an important clue to the interpretation of the Holy Qur'an. Broadly speaking it may be divided into two portions, not given separately, but intermingled: viz. (1) the nucleus or foundation of the Book, literally "the mother of the Book", (2) the part which is not of well-established meaning. It is very fascinating to take up the latter, and exercise our ingenuity about its inner meaning, but it refers to such profound spiritual matters that human language is inadequate to it, and though people of wisdom may get some light from it, no one should be dogmatic, as the final meaning is known to Allah alone. The Commentators usually understand the verses "of established meaning" (muhkam) to refer to the categorical orders of the Shan'ah (or the Law), which are plain to everyone's understanding. But perhaps the meaning is wider: the "mother of the Book" must include the very foundation on which all law rests, the essence of Allah's Message, as distinguished from the various illustrative parables, allegories, and ordinances (Cf. 11:1). (R).

348 One reading, rejected by the majority of Commentators, but accepted by Mujahid and others, would not make a break at the point here marked Waqf Lazim, but would run the two sentences together. In that case the construction would run: "No one knows its hidden meanings except Allah and those who are firm in knowledge. They say", etc.